

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-229-25

UDER86

deregulacja

Pan Włodzimierz CZARZASTY
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Projekt ma charakter deregulacyjny.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Art. 1. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.¹⁾) po art. 209 dodaje się art. 209a w brzmieniu:

„Art. 209a. 1. Doktorant, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej, może otrzymać zapomogę. Przepis art. 92 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Zapomogę przyznaje się na warunkach określonych w uzgodnieniu z samorządem doktorantów przez rektora uczelni, dyrektora instytutu PAN, dyrektora instytutu badawczego, dyrektora instytutu międzynarodowego albo CMKP.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622 i 1162.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy przewiduje zmianę w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.), zwanej dalej „PSWiN”, mającą na celu przyznanie podmiotom prowadzącym szkoły doktorskie możliwości wypłacania zapomóg doktorantom znajdującym się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Świadczenie to byłoby finansowane ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie i nie byłoby włączane do systemu pomocy materialnej.

W wyniku reformy systemu szkolnictwa wyższego i nauki wprowadzono nowy model kształcenia doktorantów – szkoły doktorskie – który zastąpił wcześniejszą formę, tj. studia doktoranckie. Szkoły doktorskie funkcjonują w polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki od dnia 1 października 2019 r. Szkoły doktorskie – interdyscyplinarne oraz posiadające swobodę w konstruowaniu programów kształcenia, regulaminów i zasad rekrutacji – są oceniane bardzo dobrze przez środowisko naukowe.

Zmiana modelu kształcenia doktorantów oznaczała m.in. poprawę ich statusu materialnego. Każdy doktorant w szkole doktorskiej (nieposiadający stopnia doktora) otrzymuje stypendium doktoranckie w wysokości co najmniej 37 % minimalnego wynagrodzenia profesora określonego w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 137 ust. 2 PSWiN. Natomiast w przypadku pozytywnego wyniku oceny śródkresowej minimalna wysokość stypendium wzrasta co najmniej do 57 % minimalnego wynagrodzenia profesora. Stypendia są objęte przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych. Łączny okres wypłacania stypendium nie może przekroczyć 4 lat.

Wprowadzenie powszechnego systemu stypendialnego dla doktorantów było powiązane z uproszczeniem przeznaczonego dla nich wsparcia finansowego, polegającym na likwidacji świadczeń z funduszy pomocy materialnej dla doktorantów (w tym zapomogi) oraz na zwiększeniu wysokości stypendium doktoranckiego. Wyjątkiem było wprowadzenie dedykowanego doktorantom posiadającym orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zwiększenia stypendium doktoranckiego w wysokości 30 % kwoty stypendium przysługującego do miesiąca, w którym jest przeprowadzana ocena śródkresowa. Ponadto doktorant, którego kształcenie jest zawieszane na okres odpowiadający czasowi trwania urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego oraz urlopu rodzicielskiego, otrzymuje w tym czasie stypendium doktoranckie. Wysokość stypendium w okresie zawieszenia jest wyliczana przy odpowiednim zastosowaniu przepisów dotyczących ustalania zasiłku macierzyńskiego. Okres ten nie jest wliczany do 4-letniego

okresu pobierania stypendium doktoranckiego. Zachowano również możliwość ubiegania się przez doktorantów o środki z programów grantowych, a także z programów stypendialnych oferowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz osoby fizyczne i prawne. Doktoranci mają również prawo ubiegania się o stypendium ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki dla wybitnych młodych naukowców i prawo do korzystania (przez 4 lata) z preferencyjnego kredytu studenckiego z dopłatami do oprocentowania z budżetu państwa oraz korzystnymi warunkami zaciągania kredytu i jego spłaty.

Opisane wyżej zmiany – w istotny sposób poprawiające status materialny doktorantów – uzasadniały likwidację funkcjonującego w ramach studiów doktoranckich wsparcia w formie stypendiów i zapomóg, które były przyznawane na podstawie określonych kryteriów, uwzględniających specyfikę kształcenia oraz sytuację tej grupy studiujących, a ich wysokość była niższa od obecnie przysługującego stypendium doktoranckiego.

Po wejściu w życie PSWiN w pierwszych latach funkcjonowania szkół doktorskich coraz częściej pojawiały się jednak sygnały, w których wskazywano na zasadność rozważenia możliwości przywrócenia zapomóg dla doktorantów. Zwracano uwagę na konieczność uwzględnienia trudnych sytuacji losowych mogących dotyczyć członków społeczności doktoranckiej. Sytuacje te, jak wskazywano, mogą utrudniać bądź uniemożliwiać prowadzenie badań naukowych, a nawet prawidłowe funkcjonowanie. Podnoszono, że umożliwienie przyznania doktorantom zapomogi stanowiłoby realną formę wsparcia w trudnych, wyjątkowych sytuacjach i sprzyjało kształtowaniu optymalnych warunków kształcenia doktorantów dotkniętych przez te trudności.

Przyjmując za uzasadnione wprowadzenie rozwiązania prawnego przewidującego możliwość przyznania zapomogi doktorantowi, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej, proponuje się niewprowadzanie zmian do obowiązujących zasad finansowania świadczeń z funduszu stypendialnego, a w zamian za to stworzenie podmiotom prowadzącym szkoły doktorskie możliwości wypłacania doktorantom zapomóg ze środków własnych tych podmiotów. Należy przy tym wskazać, że sformułowanie „środki własne podmiotu” powinno być rozumiane możliwie szeroko – jako wszelkie środki pozostające w dyspozycji podmiotu, których przeznaczenie nie jest ściśle określone przepisami prawa, chodzi zatem m.in. o środki uzyskane z komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, czy też pochodzące z opłat za studia albo z innej działalności dydaktyczno-edukacyjnej. Takie rozwiązanie zapewni możliwość otrzymania zapomogi przez doktoranta i jej wypłaty przez podmiot prowadzący szkołę dokorską,

a zarazem zminimalizuje dodatkowe obowiązki regulacyjne związane z wprowadzaną zmianą i będzie bezkosztowe z punktu widzenia budżetu państwa.

Przyjęcie rozwiązania odmiennego – polegającego na włączeniu zapomogi dla doktorantów do systemu pomocy materialnej – oznaczałoby:

- 1) zwiększenie obciążeń regulacyjnych po stronie podmiotów prowadzących szkoły doktorskie przez zobowiązanie ich do stworzenia, w ramach aktów prawa wewnętrznego, złożonego systemu przyznawania zapomóg dla doktorantów (obecnie w przypadku instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, instytutów badawczych i Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego nie funkcjonują żadne rozwiązania dotyczące obsługi finansowania i przyznawania zapomogi ze środków na świadczenia dla studentów, gdyż nie kształcą one studentów);
- 2) zwiększenie obciążeń organizacyjnych po stronie podmiotów prowadzących szkoły doktorskie przez zobowiązanie ich do utworzenia funduszy stypendialnych i zawierania umów z Bankiem Gospodarstwa Krajowego dotyczących prowadzenia rachunków bankowych tych funduszy oraz nałożenie dodatkowych obowiązków sprawozdawczych, w tym w zakresie wykorzystania środków z dotacji na zapomogę dla doktorantów, wykazywania w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on zapomóg przyznanych doktorantom, czy też ustalania regulaminów zapomóg dla doktorantów, a dodatkowo także wzrost pracochłonności i kosztochłonności obsługi funkcjonowania systemu świadczeń pomocy materialnej w uczelniach;
- 3) wystąpienie skutków finansowych dla budżetu państwa.

Natomiast finansowanie zapomóg dla doktorantów w ramach środków przewidzianych w budżecie państwa na świadczenia dla studentów (art. 365 pkt 3 PSWiN), bez określenia dodatkowych skutków finansowych dla tego budżetu, oznaczałoby wsparcie dla doktorantów kosztem wsparcia dla studentów. Należy zauważyć, że od dnia 1 października 2024 r. został podwyższony próg dochodu uprawniający studentów do otrzymania stypendium socjalnego, a w konsekwencji w 2025 r. jest spodziewany wzrost liczby świadczeniobiorców i w związku z tym – większe zapotrzebowanie uczelni na środki finansowe na świadczenia dla studentów.

Należy też wskazać, że na dzień 31 grudnia 2022 r. (czyli w systemie studiów doktoranckich) jedynie 2,81 % uczestników studiów doktoranckich było uprawnionych do zapomogi (dane Głównego Urzędu Statystycznego). Średnia wysokość zapomogi dla studentów według danych Głównego Urzędu Statystycznego pochodzących z publikacji „Szkolnictwo wyższe i jego finanse

w 2023 r.” wynosi ok. 2304 zł (świadczenie jednorazowe), a więc pozostaje na poziomie znacząco niższym niż najniższa stawka miesięcznego stypendium doktoranckiego (3466,9 zł miesięcznie przed oceną śródkresową oraz 5340,9 zł po ocenie śródkresowej).

Biorąc pod uwagę potencjalnie niewielką grupę beneficjentów zapomóg w szkołach doktorskich, właściwym rozwiązaniem będzie stworzenie możliwości finansowania tych zapomóg w ramach środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie.

Projekt przewiduje dodanie w PSWiN art. 209a. Zgodnie z ust. 1 doktorant, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej, będzie mógł otrzymać zapomogę, z zachowaniem limitu określonego w art. 92 ust. 2 (nie więcej niż 2 razy w roku). W ust. 2 dodawanego przepisu proponuje się, by warunki przyznawania zapomogi były określane przez podmioty prowadzące szkoły doktorskie w uzgodnieniu z samorządem doktorantów. Należy oczekiwać, że warunki, na jakich będzie przyznawana zapomoga, będą dotyczyły tylko pewnej, niewielkiej liczby doktorantów, tj. osób, które znajdują się w trudnym położeniu i będą chciały skorzystać z przysługującego im świadczenia. Natomiast po stronie podmiotów prowadzących szkoły doktorskie, uwzględniając potencjalnie niewielką liczbę beneficjentów, nie należy się spodziewać istotnego obciążenia wynikającego z realizacji dodatkowego obowiązku wynikającego z proponowanego przepisu. Zakłada się, że dodatkowe obowiązki będą wykonywane bez konieczności zatrudnienia dodatkowych osób, przy czym w przypadku uczelni wypłata zapomóg dla doktorantów będzie możliwa z wykorzystaniem procedur obowiązujących dotychczas wobec studentów. Natomiast w pozostałych podmiotach prowadzących szkoły doktorskie, które nie prowadzą kształcenia na studiach w rozumieniu PSWiN, zasady przyznawania zapomóg doktorantom będą musiały zostać opracowane.

Projektowana ustawa nie wymaga opracowania przepisów przejściowych.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanej ustawy środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowana ustawa nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, a także nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

Projektowana ustawa nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych i nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projektowana ustawa nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Maria Mrówczyńska, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Tomasz Piotrowski, Zastępca Dyrektora Departamentu Nauki e-mail: Tomasz.Piotrowski@mnisw.gov.pl; tel.: (22) 50 17 118	Data sporządzenia 19.11.2025 Źródło: deregulacja Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów UDER86
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

W wyniku reformy systemu szkolnictwa wyższego i nauki wprowadzono nowy model kształcenia doktorantów – szkoły doktorskie – który zastąpił wcześniejszą formę – studia doktoranckie.

Szkoły doktorskie funkcjonują w polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki od dnia 1 października 2019 r. Szkoły doktorskie – interdyscyplinarne oraz posiadające swobodę w konstruowaniu programów kształcenia, regulaminów i zasad rekrutacji – są oceniane bardzo dobrze przez środowisko naukowe.

Zmiana modelu kształcenia doktorantów oznaczała m.in. poprawę ich statusu materialnego. Każdy doktorant w szkole doktorskiej (nieposiadający stopnia doktora) otrzymuje stypendium doktoranckie w wysokości co najmniej 37 % minimalnego wynagrodzenia profesora określonego w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 137 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.), zwanej dalej „PSWiN”. Natomiast w przypadku pozytywnego wyniku oceny śródokresowej minimalna wysokość stypendium wzrasta co najmniej do 57 % minimalnego wynagrodzenia profesora. Stypendia są objęte przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych. Łączny okres wypłacania stypendium nie może przekroczyć 4 lat.

Wprowadzenie powszechnego systemu stypendialnego dla doktorantów było powiązane z uproszczeniem przeznaczonego dla nich wsparcia finansowego, polegającym na likwidacji świadczeń z funduszy pomocy materialnej dla doktorantów oraz na zwiększeniu wysokości stypendium doktoranckiego.

Wyjątkiem było wprowadzenie dedykowanego doktorantom posiadającym orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zwiększenia stypendium doktoranckiego w wysokości 30 % kwoty stypendium przysługującego do miesiąca, w którym jest przeprowadzana ocena śródokresowa. Ponadto doktorant, którego kształcenie jest zawieszane na okres odpowiadający czasowi trwania urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego oraz urlopu rodzicielskiego, otrzymuje w tym czasie stypendium doktoranckie. Wysokość stypendium w okresie zawieszenia jest wyliczana przy odpowiednim zastosowaniu przepisów dotyczących ustalania zasiłku macierzyńskiego. Okres ten nie jest wliczany do 4-letniego okresu pobierania stypendium doktoranckiego. Zachowano również możliwość ubiegania się przez doktorantów o środki z programów grantowych, a także z programów stypendialnych oferowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz osoby fizyczne i prawne. Doktoranci mają również prawo ubiegania się o stypendium ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki dla wybitnych młodych naukowców i prawo do korzystania (przez 4 lata) z preferencyjnego kredytu studenckiego z dopłatami do oprocentowania z budżetu państwa oraz korzystnymi warunkami zaciągania kredytu i jego spłaty.

Opisane wyżej zmiany – w istotny sposób poprawiające status materialny doktorantów – uzasadniały likwidację funkcjonującego w ramach studiów doktoranckich wsparcia w formie stypendiów i zapomóg, które były przyznawane na podstawie określonych kryteriów, uwzględniających specyfikę kształcenia oraz sytuację tej grupy studiujących, a ich wysokość była niższa od obecnie przysługującego stypendium doktoranckiego.

Po wejściu w życie PSWiN, w pierwszych latach funkcjonowania szkół doktorskich, coraz częściej pojawiały się jednak sygnały, w których wskazywano na zasadność rozważenia możliwości przywrócenia zapomóg dla doktorantów. Zwracano uwagę na konieczność uwzględnienia trudnych sytuacji losowych mogących dotyczyć członków społeczności doktoranckiej. Sytuacje te, jak wskazywano, mogą utrudniać bądź uniemożliwiać prowadzenie badań naukowych, a nawet prawidłowe funkcjonowanie. Podnoszono, że umożliwienie przyznawania doktorantom zapomogi stanowiłoby realną formę wsparcia w trudnych, wyjątkowych sytuacjach i sprzyjało kształtowaniu optymalnych warunków kształcenia doktorantów dotkniętych przez te trudności.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Rekomendowane rozwiązanie to wprowadzenie zmian w PSWiN.
Proponuje się:

- 1) przyznać podmiotom prowadzącym szkoły doktorskie możliwość wypłacania doktorantom zapomóg;
- 2) aby zapomoga była finansowana ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie;
- 3) nie włączać zapomogi dla doktorantów do systemu pomocy materialnej.

Przyjmując za uzasadnione wprowadzenie rozwiązania prawnego przewidującego możliwość przyznania zapomogi doktorantowi, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej, proponuje się niewprowadzanie zmian do obowiązujących zasad finansowania świadczeń z funduszu stypendialnego. Na skutek wprowadzonych zmian podmioty prowadzące szkoły doktorskie będą miały podstawę do przyznawania zapomóg doktorantom, jednakże wypłaty będą finansowane z ich środków własnych. Zapewni to możliwość otrzymania zapomogi przez doktoranta i jej wypłaty przez podmiot prowadzący szkołę doktorską, a zarazem pozwoli zminimalizować dodatkowe obowiązki regulacyjne związane z wprowadzaną zmianą i będzie bezkosztowe z punktu widzenia budżetu państwa.

Należy wskazać, że przyjęcie rozwiązania odmiennego – polegającego na włączeniu zapomogi dla doktorantów do systemu pomocy materialnej – oznaczałoby:

- 1) zwiększenie obciążeń regulacyjnych po stronie podmiotów prowadzących szkoły doktorskie przez zobowiązanie ich do stworzenia, w ramach aktów prawa wewnętrznego, złożonego systemu przyznawania zapomóg dla doktorantów (obecnie w przypadku instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, instytutów badawczych i Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego nie funkcjonują żadne rozwiązania dotyczące obsługi finansowania i przyznawania zapomogi ze środków na świadczenia dla studentów, gdyż nie kształcą one studentów);
- 2) zwiększenie obciążeń organizacyjnych po stronie podmiotów prowadzących szkoły doktorskie przez zobowiązanie ich do utworzenia funduszy stypendialnych i zawierania umów z Bankiem Gospodarstwa Krajowego dotyczących prowadzenia rachunków bankowych tych funduszy oraz nałożenie dodatkowych obowiązków sprawozdawczych, w tym w zakresie wykorzystania środków z dotacji na zapomogę dla doktorantów, wykazywania w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on zapomóg przyznanych doktorantom, czy też ustalania regulaminów zapomóg dla doktorantów, a dodatkowo także wzrost pracochłonności i kosztochłonności obsługi funkcjonowania systemu świadczeń pomocy materialnej w uczelniach;
- 3) wystąpienie skutków finansowych dla budżetu państwa.

Natomiast finansowanie zapomóg dla doktorantów w ramach środków przewidzianych w budżecie państwa na świadczenia dla studentów (art. 365 pkt 3 PSWiN), bez określenia dodatkowych skutków finansowych dla tego budżetu, oznaczałoby wsparcie dla doktorantów kosztem wsparcia dla studentów. Należy zauważyć, że od dnia 1 października 2024 r. został podwyższony próg dochodu uprawniający studentów do otrzymania stypendium socjalnego, a w konsekwencji w 2025 r. jest spodziewany wzrost liczby świadczeniobiorców i w związku z tym – większe zapotrzebowanie uczelni na środki finansowe na świadczenia dla studentów.

Należy też wskazać, że na dzień 31 grudnia 2022 r. jedynie 2,81 % uczestników studiów doktoranckich było uprawnionych do zapomogi (dane Głównego Urzędu Statystycznego). Średnia wysokość zapomogi dla studentów według danych Głównego Urzędu Statystycznego pochodzących z publikacji „Szkolnictwo wyższe i jego finanse w 2023 r.” wynosi ok. 2304 zł (świadczenie jednorazowe), a więc pozostaje na poziomie znacząco niższym niż najniższa stawka miesięcznego stypendium doktoranckiego (3466,9 zł miesięcznie przed oceną śródkresową oraz 5340,9 zł po ocenie śródkresowej).

Biorąc pod uwagę potencjalnie niewielką grupę beneficjentów zapomóg w szkołach doktorskich, właściwym rozwiązaniem będzie stworzenie możliwości finansowania tych zapomóg w ramach środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie. Należy przy tym wskazać, że sformułowanie „środki własne podmiotu” powinno być rozumiane możliwie szeroko – jako wszelkie środki pozostające w dyspozycji podmiotu prowadzącego szkołę doktorską, których przeznaczenie nie jest ściśle określone przepisami prawa, chodzi zatem m.in. o środki uzyskane z komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych lub *know-how* związanego z tymi wynikami, czy też pochodzące z opłat za studia albo z innej działalności dydaktyczno-edukacyjnej.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W krajach członkowskich OECD/UE wsparcie finansowe dla doktorantów jest uzależnione od tego, czy w danym kraju kształcenie doktorantów jest odpłatne czy bezpłatne i czy ewentualne stypendia są finansowane z budżetu państwa czy też są to stypendia prywatne. W niektórych krajach doktoranci są zatrudnieni i wtedy mogą korzystać ze wsparcia materialnego dla pracowników. Jednak w większości przypadków wsparcie finansowe doktorantów ogranicza się do możliwości otrzymania stypendium, które ma pokryć wydatki stałe, jak i te niespodziewane.

Poniżej przedstawiono zakres i warunki pomocy materialnej dla doktorantów w wybranych krajach, na podstawie informacji uzyskanych z państw członkowskich UE.

W zakresie odpłatności za kształcenie doktorantów można wyróżnić następujące rozwiązania:

- 1) kształcenie bezpłatne i odpłatne – Litwa, Irlandia, Rumunia i Węgry;
- 2) kształcenie płatne, z możliwością zastosowania wyłączeń – Austria (stypendia i granty, które nie pokrywają jednak całości czesnego za studia doktoranckie);

- 3) kształcenie płatne, z możliwością przyznania stypendiów socjalnych przez ministerstwo – Hiszpania;
- 4) kształcenie bezpłatne – Szwecja i Finlandia.

W odniesieniu do kryteriów przyznawania stypendiów doktoranckich, zakresu i wysokości tych świadczeń należy wskazać, że w przypadku:

- 1) Austrii i Irlandii – są uzależnione od rodzaju stypendium i instytucji przyznającej;
- 2) Litwy – doktorant przyjęty na studia finansowane przez państwo otrzymuje stypendium doktoranckie w wysokości 931 EUR miesięcznie na pierwszym roku studiów i 1078 EUR miesięcznie od drugiego do czwartego roku studiów;
- 3) Finlandii – nie istnieje państwowy system stypendiów doktoranckich; wiele uniwersytetów ma własne programy stypendialne i istnieje wiele prywatnych fundacji, które finansują studia doktoranckie w drodze stypendiów;
- 4) Rumunii – na podstawie kryteriów osiągnięć doktoranci kształcący się w trybie stacjonarnym w podmiotach publicznych korzystają ze stypendiów, których kwota wynosi ok. 350 EUR w pierwszym i drugim roku kształcenia oraz ok. 400 EUR w trzecim roku;
- 5) Węgier – nie ma żadnych ograniczeń, więc każdy może ubiegać się o kształcenie ze stypendium państwowym i jego koszty pokrywa wówczas państwo; miesięczna wysokość stypendium dla doktoranta wynosi 140 000 HUF na etapie staży i badań oraz 180 000 HUF na etapie badań i rozprawy doktorskiej;
- 6) Hiszpanii – nie jest możliwe udzielenie jednoznacznej odpowiedzi; konieczna byłaby weryfikacja założenia, że stypendia przyznawane przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego (FPU i *Salvador de Madariaga*) otrzymują wszyscy doktoranci; warunkiem ich otrzymania jest posiadanie tytułu zawodowego, a w odniesieniu do FPU wskazano na konieczność spełnienia dodatkowych wymagań; kwoty stypendium w Hiszpanii są najwyższymi spośród przysługujących w innych krajach – wysokość stypendium FPU wynosi 1230,08 EUR miesięcznie w pierwszym roku, 1317,95 EUR miesięcznie w drugim roku i 1647,44 EUR miesięcznie w trzecim i czwartym roku; doktorant otrzymuje również dodatkowo dwie płatności nadzwyczajne; w przypadku stypendium *Salvador de Madariaga* przez pierwsze 24 miesiące umowy przysługuje miesięczne stypendium w wysokości 1300 EUR, w ciągu kolejnych 24 miesięcy umowy kwota ta wynosi 1700 EUR i jest zwiększana o dwie płatności nadzwyczajne w każdym roku; oprócz tego można otrzymać pomoc na pokrycie kosztów podróży w wysokości 700 EUR na początku pierwszego i trzeciego roku.

W zakresie źródeł finansowania kształcenia doktorantów w odniesieniu do:

- 1) Austrii – główne źródła finansowania to: zatrudnienie w uniwersytecie jako asystenci badawczy, specjalne programy finansowe przyznawane przez Austriacki Fundusz Naukowy (FWF), stypendia doktoranckie oraz stypendia na przygotowanie rozprawy; wiele osób ubiegających się o stopień doktora finansuje przygotowanie rozpraw z zatrudnienia poza uczelnią i z grantów;
- 2) Litwy – większość doktorantów kształci się w uczelniach finansowanych przez państwo;
- 3) Finlandii – główne źródła finansowania to: zatrudnienie doktoranta w uczelni – wydziale lub katedrze, zatrudnienie doktoranta przy realizacji projektu uniwersyteckiego, granty osobiste przyznawane przez różne fundacje i fundatorów (w tym uniwersytety), zasiłek edukacyjny dla dorosłych (przysługujący wszystkim pracownikom i przedsiębiorcom na studia wspierające rozwój zawodowy, maksymalny czas jego wypłaty wynosi 15 miesięcy), granty państwowe (dostępne dla wszystkich studentów studiów licencjackich, magisterskich i doktoranckich, maksymalny czas ich wypłaty dla doktorantów wynosi 9 miesięcy);
- 4) Rumunii i Węgier – co roku przydzielana jest pewna liczba miejsc w podmiotach kształcących doktorantów, finansowanych z budżetu państwa;
- 5) Hiszpanii – stypendia FPU i *Salvador de Madariaga* są finansowane z budżetu Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
podmioty prowadzące szkoły doktorskie (aktualna liczba szkół doktorskich – 165)	189 – łączna liczba podmiotów prowadzących (124) i współprowadzących szkoły doktorskie (65)	Zintegrowany System Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on	możliwość przyznania doktorantowi zapomogi w sytuacji losowej
doktoranci	18 283		możliwość otrzymania zapomogi w sytuacji losowej

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

W ramach opiniowania projekt ustawy otrzymały następujące podmioty:

- 1) Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
- 2) Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich;
- 3) Konferencja Rektorów Polskich Uczelni Technicznych;
- 4) Konferencja Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych;
- 5) Konferencja Rektorów Uczelni Artystycznych;
- 6) Konferencja Rektorów Uczelni Kształcących Nauczycieli i Pedagogów „KRUPed”;
- 7) Konferencja Polonistyk Uniwersyteckich;
- 8) Konferencja Dziekanów Wydziałów Przyrodniczych Uniwersytetów Polskich;

- 9) Rada Główna Instytutów Badawczych;
- 10) Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- 11) Rada Doskonałości Naukowej;
- 12) Komitet Polityki Naukowej;
- 13) Polska Akademia Nauk;
- 14) Krajowa Reprezentacja Doktorantów;
- 15) Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

W ramach konsultacji publicznych projekt ustawy otrzymały następujące podmioty:

- 1) Konferencja Rektorów Zawodowych Szkół Polskich;
- 2) Konferencja Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych;
- 3) Rada Młodych Naukowców;
- 4) Polska Akademia Umiejętności;
- 5) Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej;
- 6) Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej;
- 7) Narodowe Centrum Badań i Rozwoju;
- 8) Narodowe Centrum Nauki.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677).

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.).

Konsultacje publiczne i opiniowanie były prowadzone w dniach 6–27 sierpnia 2025 r.

W ramach opiniowania uwagi do projektu ustawy zgłosiły:

- 1) Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich;
- 2) Krajowa Reprezentacja Doktorantów;
- 3) Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

W ramach konsultacji publicznych uwagi do projektu ustawy zgłosili:

- 1) Rada Młodych Naukowców;
- 2) Krakowska Interdyscyplinarna Szkoła Doktorska;
- 3) Instytut Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk Zakład Biometrii i Bioinformatyki;
- 4) Instytut Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk;
- 5) Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk;
- 6) Poznańska Szkoła Doktorska Instytutów Polskiej Akademii Nauk.

Uwagi wraz ze stanowiskiem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zostały omówione w raporcie z konsultacji.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2024 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
budżet państwa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
JST	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wydatki ogółem	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
budżet państwa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
JST	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Saldo ogółem	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
budżet państwa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
JST	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Źródła finansowania	Zakłada się, że wejście w życie projektowanej ustawy nie spowoduje zwiększenia wydatków ani zmniejszenia dochodów budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.											

	Nie przewiduje się pokrywania wydatków na zapomogi dla doktorantów z części 28 budżetu państwa – Szkolnictwo wyższe i nauka.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Proponowane rozwiązanie nie obciąża w znaczący sposób budżetów podmiotów prowadzących szkoły doktorskie ani nie spowoduje niedoboru środków na realizację innych celów, gdyż przeznaczane na cel określony w projektowanej ustawie będą tylko środki wolne, których wysokość będzie zależała od kondycji finansowej podmiotu, a liczba udzielanych świadczeń powinna być niewielka, choć jej oszacowanie nie jest możliwe nawet w przybliżeniu. Skoro jednak w systemie studiów doktoranckich, w którym nie obowiązywało powszechne stypendium dla doktorantów, w 2022 r. zapomogi otrzymywało 2,81 % uczestników tych studiów, to należy słusznie zakładać, że w nowym modelu kształcenia doktorantów w ramach szkół doktorskich, gwarantującym stypendium wszystkim doktorantom nieposiadającym stopnia doktora, liczba udzielanych świadczeń powinna objąć jeszcze niższy odsetek uprawnionych. Powszechne stypendium poprawiło sytuację materialną tej grupy społecznej, co może istotnie wpłynąć na radzenie sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Zapomoga będzie przyznawana osobom, które znalazły się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej (np. ulegnięcie wypadkowi, pożar, klęska żywiołowa lub inna katastrofa) wymagającej wsparcia o charakterze materialnym.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2024 r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
	osoby niepełnosprawne i osoby starsze	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	–						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	–						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	–						
	osoby niepełnosprawne i osoby starsze	–						
Niemierzalne		–						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Przyjmuje się, że liczba beneficjentów projektowanego rozwiązania będzie niewielka. Ponadto o wysokości zapomogi będą decydowały podmioty prowadzące szkoły doktorskie. Należy wskazać, że na dzień 31 grudnia 2022 r. jedynie 2,81 % uczestników studiów doktoranckich było uprawnionych do zapomogi (dane GUS). Z tych względów rezygnuje się z szacowania pieniężnego wpływu na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe. Zakłada się natomiast, że zmiana będzie miała pozytywny wpływ na te grupy. W trudnych sytuacjach losowych będzie możliwe udzielenie wsparcia finansowego, którego celem będzie zapewnienie możliwości zaspokojenia najpilniejszych potrzeb. Zmiana zwiększy bezpieczeństwo finansowe doktorantów.
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
Komentarz: Projektowana ustawa określa, że podmioty prowadzące szkoły doktorskie będą mogły przyznawać doktorantom zapomogi w sytuacjach losowych. Jednakże nie wprowadza w tym zakresie ustalonego trybu postępowania. Ustalenie sposobu postępowania będzie należało do podmiotów prowadzących szkoły doktorskie. Zakłada się, że ustalą one konieczne elementy procesu, co nie spowoduje jednak istotnego obciążenia po stronie doktorantów i będzie dotyczyło tylko pewnej, niewielkiej ich części – osób, które znajdują się w trudnym położeniu. Przyjmuje się, że po stronie podmiotów prowadzących szkoły doktorskie, uwzględniając potencjalnie niewielką liczbę beneficjentów, dodatkowe zadanie również nie spowoduje istotnego obciążenia. Zakłada się, że dodatkowe obowiązki będą wykonywane bez konieczności zatrudnienia dodatkowych osób, przy czym w przypadku uczelni wypłata zapomóg dla doktorantów będzie możliwa z wykorzystaniem procedur obowiązujących dotychczas wobec studentów. Natomiast w pozostałych podmiotach prowadzących szkoły doktorskie, które nie prowadzą kształcenia na studiach w rozumieniu PSWiN, zasady przyznawania zapomóg doktorantom będą musiały zostać opracowane.			
9. Wpływ na rynek pracy			
Wejście w życie przepisów ustawy nie będzie miało wpływu na rynek pracy.			
10. Wpływ na pozostałe obszary			
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe		☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	
		☐ informatyzacja ☐ zdrowie	
Omówienie wpływu	Projektowane przepisy nie będą miały wpływu na wymienione obszary, ani na żaden inny obszar, który nie został omówiony we wcześniejszych punktach.		
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego			
Przepisy w zakresie możliwości przyznania zapomogi doktorantom znajdą zastosowanie od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy.			
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?			
Celem projektowanej ustawy jest stworzenie ram prawnych, które pozwolą na przyznawanie zapomóg doktorantom. Skuteczność zaproponowanych rozwiązań będzie na bieżąco oceniana na podstawie sygnałów płynących ze środowiska doktorantów, od podmiotów prowadzących szkoły doktorskie oraz Krajowej Reprezentacji Doktorantów.			
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)			
Raport z konsultacji.			

Raport z konsultacji projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (UDER86)

1. Projekt ustawy został skierowany do opiniowania i konsultacji publicznych do podmiotów wymienionych w pkt 5 OSR. W ramach opiniowania uwagi zgłosili: Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich, Krajowa Reprezentacja Doktorantów i Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich. W ramach konsultacji publicznych uwagi zgłosili: Rada Młodych Naukowców, KISD – Krakowska Interdyscyplinarna Szkoła Doktorska, Instytut Genetyki Roślin PAN Zakład Biometrii i Bioinformatyki, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN i Poznańska Szkoła Doktorska Instytutów PAN. Omówienie zgłoszonych uwag wraz ze stanowiskiem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego znajduje się w tabeli.

TABELA nr I – OPINIOWANIE				
Lp.	Jednostka redakcyjna projektu	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Stanowisko Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego UWAGA UWZGLĘDNIONA UWAGA CZĘŚCIOWO UWZGLĘDNIONA UWAGA WYJAŚNIONA UWAGA NIEUWZGLĘDNIONA UWAGA NIEUWZGLĘDNIONA
1	uwaga ogólna	Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich	Projekt realizuje od dawna zgłaszany przez środowisko doktoranckie postulat dotyczący przyznania zapomóg doktorantom znajdującym się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Negatywnie należy jednak ocenić decyzję o finansowaniu zapomóg ze środków własnych uczelni, zamiast włączenia ich do systemu świadczeń wypłacanych z funduszu stypendialnego, z którego korzystają studenci. Wbrew argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu do projektu wprowadzenie zapomóg – niezależnie od źródła finansowania – wymagać będzie opracowania odpowiednich regulacji. Warto również przypomnieć, że do grudnia 2024 r. doktoranci kształcący się na studiach III stopnia mogli ubiegać się o świadczenia z funduszu stypendialnego, a uczelnie posiadają już niezbędne doświadczenie i procedury związane z jego obsługą oraz sprawozdawczością. Podsumowując, przyznanie doktorantom prawa do zapomóg należy ocenić zdecydowanie pozytywnie. Krytycznie należy jednak odnieść się do decyzji o pozostawieniu kwestii finansowania tych świadczeń wyłącznie uczelniom.	Nie przewiduje się, aby podmioty zostały obciążone stałym dodatkowym kosztem, a jedynie wynikającym z incydentalnych zdarzeń, gdyż zapomoga będzie przyznawana doktorantom, którzy znaleźli się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. W związku z tym, nie przewiduje się konieczności zaangażowania dodatkowych środków z budżetu państwa. W zależności od swojej specyfiki podmioty prowadzące szkoły doktorskie same zdecydują o źródle środków przeznaczonych na zapomogę dla doktorantów. Pozwoli to także na elastyczne reagowanie wewnątrz podmiotu. Ponadto to podmiot w oparciu o swoje możliwości finansowe zdecyduje o warunkach i wysokości wypłacania świadczenia. Wsparcie dla doktorantów nie powinno odbywać się kosztem studentów, dla których spodziewane jest większe zapotrzebowanie na te świadczenia (nie każdy student otrzymuje stypendium), a na które środki w budżecie zostały już przewidziane. Przede wszystkim jednak nie należy zakładać, że proponowane rozwiązanie w sposób istotny obciąży budżety podmiotów prowadzących szkoły doktorskie. Kluczowe jest jednak podkreślenie, że wysokość i sposób udzielania tego świadczenia zależą wyłącznie od podmiotów prowadzących szkoły doktorskie i będą ustalane w uzgodnieniu z samorządem doktorantów (warunki, na jakich świadczenie będzie przyznawane, mogą być wzorowane na już obowiązujących wewnętrznych regulacjach).

2	art. 1	Krajowa Reprezentacja Doktorantów	Wprowadzenie do ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, art. 209a w zaproponowanym brzmieniu stanowi ważny krok w kierunku zwiększenia bezpieczeństwa socjalnego doktorantów przy jednoczesnym poszanowaniu autonomii podmiotów prowadzących szkoły doktorskie. Rozwiązanie to stanowi istotny instrument wsparcia środowiska doktoranckiego, adekwatnie odpowiadający na potrzeby tej grupy. Zapomogi mają być finansowane ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie. Taka konstrukcja umożliwi elastyczne i sprawne reagowanie na indywidualne, nierzadko nagłe i losowe sytuacje życiowe doktorantów, w tym zwłaszcza związane ze zdarzeniami o charakterze zdrowotnym, ekonomicznym, bądź rodzinnym. Z punktu widzenia legislacyjnego oraz systemowego zasadne jest również wyłączenie zapomóg dla doktorantów spod reżimu przepisów dotyczących pomocy materialnej przewidzianej dla studentów. Uznanie odrębnego statusu doktoranta oraz stworzenie dla tej grupy takiego instrumentu wsparcia finansowego świadczy o trafnym rozpoznaniu specyfiki ścieżki kształcenia doktoranckiego oraz roli, jaką doktoranci odgrywają w systemie szkolnictwa wyższego i nauki. Niemniej jednak ustalenie tak szerokich ram autonomii podmiotów prowadzących szkołę doktorską w zakresie kształtowania zasad i wysokości zapomogi może spowodować dyskryminację doktorantów w zakresie nierównego dostępu do zapomóg. Po pierwsze, podmioty prowadzące szkołę doktorską w regulacjach wewnętrznych mogą zawęzać zakres znaczeniowy wyrażenia „przejściowa trudna sytuacja życiowa”, co przełoży się na zróżnicowanie dostępności do zapomóg w zależności od afiliacji doktoranta. Po drugie, sama wysokość świadczeń będzie zróżnicowana w zależności od zasobności określonego podmiotu prowadzącego szkołę doktorską. Finansowanie zapomóg ze środków własnych może prowadzić do sytuacji, w której podmioty prowadzące szkoły doktorskie będą zmuszone do przesuwania środków z innych pozycji budżetowych. Takie niekorzystne zjawisko może objąć m.in. ograniczenie inwestycji w badania naukowe, np. w zakresie grantów wewnętrznych, środków na aparaturę badawczą, czy tych	UWAGA WYJAŚNIONA Wprowadzenie możliwości wypłacania doktorantom zapomóg na warunkach określonych przez podmioty prowadzące szkoły doktorskie jest zgodne z zasadą autonomii szkół wyższych. Projekt zakłada także, że w oparciu o swoją niezależność, specyfikę, ale przede wszystkim możliwości finansowe, podmiot określi najlepiej dostosowane do sytuacji warunki udzielania tego świadczenia. Przyznawanie zapomogi będzie odbywać się na warunkach określonych przez rektora uczelni, dyrektora instytutu PAN, dyrektora instytutu badawczego, dyrektora instytutu międzynarodowego albo dyrektora CMKP, jeżeli dany podmiot prowadzi szkołę doktorską, w uzgodnieniu z samorządem doktorantów. Ten rodzaj współpracy ma istotne znaczenie, gdyż umożliwi samorządowi doktorantów, tworzonemu przez wszystkich doktorantów szkoły doktorskiej, wywieranie bezpośredniego wpływu na kształtowanie tych warunków. Dzięki takiemu rozwiązaniu będzie możliwe uwzględnienie różnorodnych potrzeb wynikających z sytuacji życiowej i finansowej doktorantów oraz elastyczne reagowanie na indywidualne przypadki losowe, co jest niezbędne dla zapewnienia sprawiedliwego i efektywnego wsparcia. Wynikająca z projektowanego brzmienia art. 209a ust. 1 ustawy przesłanka znalezienia się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej, warunkująca możliwość otrzymania zapomogi, ma charakter uznaniowy i obejmuje maksymalnie szeroki zakres, co w praktyce będzie wymagało dokonania każdorazowo oceny danego przypadku w oparciu o stan faktyczny. W żadnym jednak razie nie daje ona podstaw do zawężenia na gruncie regulacji wewnętrznych w postaci ustalenia enumeratywnego katalogu sytuacji, które by uprawniały do wnioskowania o to świadczenie. Warunki przyznawania zapomogi mogą się także różnić w zależności od sytuacji finansowej poszczególnych podmiotów, ponieważ to one decydują, w jaki sposób wprowadzą mechanizm wsparcia. Nie przewiduje się, aby wprowadzenie możliwości przyznania zapomogi dla doktorantów obciążało znacznie budżety podmiotów, czy spowodowało niedobór środków finansowych na realizację innych zadań, gdyż przeznaczane na ten cel będą wyłącznie środki wolne. Niemniej jednak warunki, na jakich zapomoga będzie wypłacana, powinny uwzględniać możliwości finansowe podmiotu wynikające z realizacji innych zadań. Ze względu na
---	--------	--	--	--

			przeznaczonych na publikacje naukowe. Może także dojść do redukcji innych form wsparcia, które funkcjonują w szkołach doktorskich (dofinansowania mobilności doktorantów czy udziału w konferencjach i innych wydarzeniach naukowych). W związku z powyższym istotne jest, by w stosunku do pojęcia „przejściowej trudnej sytuacji życiowej” stosować wykładnię rozszerzającą, która pozwoli na zakwalifikowanie wszelkich uzasadnionych okolicznościami faktycznymi sytuacji za takie, które wyczerpują przesłanki przyznania zapomogi. Negatywnym zjawiskiem byłoby zaś konstruowanie na gruncie aktów wewnętrznych swoistego <i>numerus clausus</i> przesłanek przyznania zapomogi, dlatego należy wyrazić aprobatę w stosunku do rozwiązania, które daje podmiotom prowadzącym szkoły doktorskie swobodę działania, wynikającą z zapewnionej na gruncie polskiej ustawy zasadniczej autonomii szkół wyższych (art. 70 ust. 5 Konstytucji RP).	incydentalny charakter zapomogi wypłata tego świadczenia nie wpłynie na inne formy wsparcia dla doktorantów danej szkoły doktorskiej.
3			W ramach systemowej pomocy dla doktorantów powinny znaleźć się także mechanizmy zabezpieczające minimalny poziom finansowania zapomóg, w celu uniknięcia sytuacji, w której tylko duże ośrodki akademickie, które dysponują większymi budżetami, będą mogły wygospodarować środki na taki cel. Mniejsze z nich mogą mieć ograniczone zasoby finansowe, a to zaś skutkować może przyznawaniem zapomóg rzadko lub w minimalnej wysokości, co tak naprawdę podważa sens wprowadzanej zmiany. W związku z tym istotne jest, by w toku kolejnych procesów legislacyjnych dotyczących ustawy kwestię systemowego zabezpieczenia finansowania zapomóg uczynić ponownie przedmiotem głębszej refleksji ustawodawcy.	UWAGA WYJAŚNIONA Nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że przypadki gdy zapomoga przyznawana będzie rzadko lub w minimalnej wysokości podważą sens proponowanego rozwiązania. Każdy rodzaj wsparcia w trudnej sytuacji życiowej ma znaczenie dla osoby, która w takiej sytuacji się znalazła. Wysokość i warunki przyznawania tego wsparcia będą zależały m.in. od kondycji finansowej podmiotu. Niezależnie od tego skuteczność zaproponowanych rozwiązań będzie na bieżąco oceniana na podstawie sygnałów płynących ze środowiska doktorantów, od podmiotów prowadzących szkoły doktorskie oraz Krajowej Reprezentacji Doktorantów, co zostało wskazane w ocenie skutków regulacji.
4	uzasadnienie OSR	Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich	W projekcie przewidziane jest pokrycie projektowanych świadczeń finansowych ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie, a te utrzymują się z subwencji z budżetu państwa. Takie rozwiązanie może prowadzić do ograniczenia liczby wypłacanych zapomóg w przypadku braku wystarczających środków finansowych w danej szkole doktorskiej, co zagrazi skuteczności w realizowaniu celu projektowanej regulacji. W uzasadnieniu słusznie podniesiono, że nie jest zasadne włączanie tego świadczenia do funduszu stypendialnego dla studentów. Z tego też powodu środki na wypłatę zapomóg powinny być	UWAGA NIEUWZGLĘDNIONA Finansowanie zapomogi może odbywać się z wykorzystaniem wszystkich środków pozostających w dyspozycji podmiotu prowadzącego szkołę doktorską, których przeznaczenie nie jest ściśle określone przepisami prawa. Mogą to być m.in. środki uzyskane z komercjalizacji wyników badań naukowych lub prac rozwojowych, czy z opłat za studia. Biorąc pod uwagę swoją kondycję finansową (stan środków własnych), podmioty same zdecydują (w uzgodnieniu z samorządem doktorantów), na jakich warunkach i z jakich środków będzie finansowane to świadczenie. Pozwoli to na uwzględnienie specyfiki

			przekazywane w ramach subwencji, która powinna uwzględniać zwiększenie wydatków na ten cel. Przywołane w uzasadnieniu dane z roku 2022 (liczba doktorantów) oraz 2023 (wysokość zapomogi dla studentów) nie są miarodajne dla oszacowania obciążeń finansowych dla jednostek prowadzących szkoły doktorskie w kolejnych latach. Dane te nie odzwierciedlają bowiem aktualnych realiów ekonomicznych ani odmiennej sytuacji doktorantów i studentów. Sytuacja życiowa, zawodowa i naukowa doktorantów jest specyficzna i zasadniczo różni się od sytuacji studentów. W szczególności należy uwzględnić to, że doktoranci są (co do zasady) osobami starszymi niż studenci, odmiennie traktowanymi, np. w zakresie obowiązku ich utrzymywania przez rodziców. Z uwagi na powyższe należy uznać, że kwota 2304 zł nie będzie wystarczająca jako zapomoga dla doktorantów. Nawet jeżeli z wnioskiem o zapomogę wystąpi jedynie kilka procent uprawnionych osób, to uwzględniając realistyczną wysokość przyznawanych zapomóg, obciążenia finansowe dla uczelni prowadzących kształcenie doktorantów będą znaczne. Uzasadnia to odstąpienie od finansowania tych świadczeń ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie.	zarządzania finansami podmiotu, ale także umożliwi reagowanie w sposób bardziej elastyczny na potrzeby doktorantów. Nie przewiduje się, że wprowadzenie proponowanych rozwiązań będzie stanowiło istotne zwiększenie obciążenia finansowego dla podmiotu, przede wszystkim z uwagi na fakt, że doktoranci nie stanowią licznej grupy, a ich kształcenie trwa, co do zasady od 6 do 8 semestrów. Ponadto zasadniczo każdy doktorant otrzymuje stypendium, co także poprawia status materialny tej grupy społecznej.
--	--	--	--	---

TABELA nr II – KONSULTACJE PUBLICZNE

Lp.	Jednostka redakcyjna projektu	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Stanowisko Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego UWAGA UWZGLĘDNIONA UWAGA CZĘŚCIOWO UWZGLĘDNIONA UWAGA WYJAŚNIONA UWAGA NIEUWZGLĘDNIONA UWAGA NIEUWZGLĘDNIONA
5	uwagi ogólne	Rada Młodych Naukowców	Projektowana regulacja stanowi ważny krok w stronę uzupełnienia systemu wsparcia doktorantów, który – mimo znaczącej poprawy statusu materialnego po reformie i wprowadzeniu powszechnych stypendiów – pozbawiony był mechanizmu doraźnej pomocy w nagłych zdarzeniach losowych. Jednocześnie Rada wyraża istotne zastrzeżenia wobec zaproponowanego sposobu finansowania zapomóg, przewidującego ich wypłatę wyłącznie ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie. Rozwiązanie to może w praktyce oznaczać dodatkowe, znaczące obciążenie budżetów jednostek, szczególnie tych, które kształcą większą liczbę doktorantów. W konsekwencji istnieje realne ryzyko ograniczenia środków przeznaczanych na działalność	Por. stanowisko do pkt 4.

			naukową – granty wewnętrzne, wsparcie mobilności, publikacje czy inwestycje badawcze. Rada negatywnie ocenia propozycję finansowania zapomóg wyłącznie ze środków własnych szkół doktorskich i postuluje rozważenie współfinansowania tego instrumentu z budżetu państwa.	
6		KISD – Krakowska Interdyscyplinarna Szkoła Doktorska	Samo wprowadzenie możliwości otrzymywania zapomóg dla doktorantów postrzegane jest jako dobre rozwiązanie, które wychodzi naprzeciw potrzebom zgłaszanym przez doktorantów. Jednak niepokojącym jest jednoznaczne wyjaśnienie, że koszty zapomóg mają być finansowane ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie i nie byłyby włączane do systemu pomocy materialnej. Takie rozwiązanie stanowić będzie problem finansowy dla poszczególnych jednostek prowadzących kształcenie doktorantów. Aktualnie koszty stypendiów doktoranckich obowiązujących w szkołach doktorskich stanowią znaczący wydatek w budżetach poszczególnych instytutów. Z tego powodu możliwość przyjęć nowych doktorantów staje się w każdym roku wyzwaniem, a limity przyjęć nowych doktorantów są ustalane w niektórych instytutach PAN na bardzo niskim poziomie, np.: 1–2 osób. Zrozumiałe jest, że algorytm ustalony na potrzeby wyliczania wysokości subwencji instytutu PAN prowadzącego szkołę doktorską nie daje możliwości określenia realnych kwot związanych z kształceniem doktorantów, a zwiększenia wysokości subwencji, które do tej pory były przekazywane z tytułu prowadzenia szkoły doktorskiej, są znikome w stosunku do rzeczywistych wydatków. Koszty zapomóg dla doktorantów przerzucone na podmioty prowadzące szkoły doktorskie stworzą kolejny, poważny problem finansowy, który niestety może wpłynąć na konkurencyjność szkół doktorskich prowadzonych przez instytuty PAN. Doktoranci coraz aktywniej zgłaszają swoje potrzeby finansowe i dostrzegają dysproporcję pomiędzy możliwościami finansowymi, jakie stwarzają szkoły doktorskie prowadzone przez instytuty PAN a możliwościami uczelni, w szczególności tych mających status uczelni badawczej. Dostępność dodatkowych środków finansowych dedykowanych doktorantom staje się istotną kartą przetargową. Pozyskiwanie najlepszych doktorantów stanowi dla instytutów PAN wyzwanie samo w sobie, ponieważ nie	UWAGA NIEUWZGLĘDNIONA Zapomoga będzie świadczeniem przysługującym doktorantom, którzy znaleźli się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Nie wydaje się więc, aby powszechne były sytuacje, w których wielu doktorantów będzie stale ubiegać się o zapomogę. Określenie warunków, na jakich będzie przyznawana zapomoga, będzie leżało w kompetencji rektora uczelni, dyrektora instytutu PAN, dyrektora instytutu badawczego, dyrektora instytutu międzynarodowego albo dyrektora CMKP, jeżeli dany podmiot prowadzi szkołę doktorską, w uzgodnieniu z samorządem doktorantów. Należy tak skonstruować te warunki, aby w jasny sposób określały, w jakich okolicznościach będzie możliwe ubieganie się o przyznanie zapomogi i gwarantowały, że będzie ona wypłacana osobom, które rzeczywiście tego wsparcia potrzebują. Por. stanowisko do pkt 4.

			prowadzą kształcenia studentów, a zatem mają utrudniony kontakt z absolwentami w porównaniu do uczelni. Konkurencyjność instytutów PAN wynikająca z charakteru prowadzonych badań oraz dostępnej infrastruktury badawczej maleje z powodu mniejszych możliwości finansowych. W Krakowskiej Interdyscyplinarnej Szkole Doktorskiej znaczącą grupę doktorantów stanowią doktoranci zagraniczni (ok. 45% uczestników), którzy otwarcie informują o znacznie większych potrzebach finansowych wynikających z zamieszkiwania w obcym kraju. Można się spodziewać zatem licznych wniosków o zapomogę, potencjalnie nawet w maksymalnym wymiarze przewidzianym ustawowo (2 razy w roku), co dodatkowo zwiększy skalę kosztów po stronie instytutu. Wnioskuję się więc, by finansowanie zapomóg odbywało się ze środków państwowych, analogicznie jak to miało miejsce w okresie funkcjonowania studiów doktoranckich, a nie wyłącznie z budżetów instytutów PAN.	
7		Instytut Genetyki Roślin PAN Zakład Biometrii i Bioinformatyki	Proponowane rozwiązanie, by zapomoga była finansowana ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie jest w obecnych warunkach nierealistyczny z powodu braku odpowiednich środków w budżecie Instytutu.	UWAGA WYJAŚNIONA Por. stanowisko do pkt 4.
8		Instytut Chemii Bioorganicznej PAN	Należy rozważyć propozycję uwzględnienia kosztu przyznawania zapomóg doktorantom („na pomoc socjalną”) w środkach, o które mogą się ubiegać na swoją działalność szkoły doktorskie. Mogłoby to być np. procent od całości dotacji przyznawanej danej szkole.	UWAGA NIEUWZGLĘDNIONA Projekt wskazuje, że wypłacanie zapomogi dla doktorantów będzie mogło być finansowane ze środków własnych podmiotu. Por. stanowisko do pkt 4.
9		Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN	Projekt przewiduje finansowanie zapomogi dla doktorantów ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie. Należy zwrócić uwagę na brak precyzji tego rozwiązania ze względu na następujące kwestie: 1) środki własne podmiotów pochodzą głównie z subwencji, której przeznaczenie jest ściśle określone, więc wykorzystanie części tych funduszy na zapomogi może nie być akceptowane przez podmioty przyznające te subwencje; 2) przeznaczenie funduszy pomocy materialnej dla studentów na zapomogi dla doktorantów może wymagać gruntownych zmian w regulaminie przyznawania zapomóg i być może także zmian w ich wysokości; 3) w projekcie nie ma żadnych przepisów wskazujących źródła finansowania zapomóg przez jednostki, które nie	UWAGA WYJAŚNIONA Projekt nie zakłada, aby finansowanie zapomóg dla doktorantów odbywało się ze środków pochodzących z budżetu państwa, przekazywanych w ramach subwencji dla podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Środki własne podmiotu to wszelkie środki pozostające w jego dyspozycji. Wśród tych środków są środki uzyskane m.in. z komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, opłat za studia albo z innej działalności dydaktyczno-edukacyjnej. Decyzja o źródle finansowania zapomogi należy do podmiotu – pozwoli to na uwzględnienie specyfiki zarządzania finansami podmiotu, ale także na reagowanie w bardziej elastyczny sposób na potrzeby doktorantów. Środki z budżetu państwa na świadczenia pomocy materialnej dla studentów nie mogą zostać wykorzystane na finansowanie zapomogi dla doktorantów. Tym samym

			prowadzą zajęć dla studentów; może to być niejednoznacznie interpretowane i doprowadzić do zróżnicowania regulaminów przyznawania zapomóg; 4) projekt zakłada, że regulamin musi być konsultowany z przedstawicielami doktorantów, ale w przypadku uszczuplenia środków przeznaczonych na zapomogi dla studentów powinno się taki regulamin konsultować także z przedstawicielami studentów.	finansowanie tego świadczenia nie będzie odbywać się kosztem studentów i nie ma uzasadnienia dla konsultowania wewnętrznych regulacji dotyczących zapomogi z tym środowiskiem. Por. stanowisko do pkt 4.
10	art. 1	Rada Młodych Naukowców	System kształcenia doktorantów obejmuje różne formy – szkoły doktorskie, doktoraty wdrożeniowe, eksternistyczne, projektowe oraz realizowane w instytutach naukowych. Projekt nie wskazuje, w jaki sposób zapomogi miałyby być stosowane w odniesieniu do tych zróżnicowanych modeli. Brakuje także precyzyjnych przepisów dotyczących sytuacji doktorantów korzystających z urlopów rodzicielskich, macierzyńskich, chorobowych czy zawiesznień, co może prowadzić do rozbieżnych interpretacji i nierównego traktowania. Rada wnioskuję o doprecyzowanie przesłanek ustawowych przyznawania zapomogi, tak aby zagwarantować równe traktowanie doktorantów niezależnie od formy kształcenia i afiliacji.	UWAGA WYJAŚNIONA Zgodnie z projektowanym art. 209a ust. 1 ustawy zapomogę będzie mógł otrzymać doktorant, a więc świadczenie to będzie dedykowane wyłącznie osobom, które posiadają status doktoranta. Warunki przyznawania zapomogi będą określane przez rektora uczelni, dyrektora instytutu PAN, dyrektora instytutu badawczego, dyrektora instytutu międzynarodowego albo dyrektora CMKP, jeżeli dany podmiot prowadzi szkołę doktorską, w uzgodnieniu z samorządem doktorantów. Pozwoli to na uwzględnienie specyfiki podmiotu i dostosowanie warunków przyznawania świadczenia do indywidualnych potrzeb poszczególnych doktorantów.
11		Rada Młodych Naukowców	Projekt nie określa minimalnej ani maksymalnej wysokości zapomogi ani też szacowanej liczby potencjalnych beneficjentów. Pozostawienie pełnej swobody szkołom doktorskim w ustalaniu zarówno zasad, jak i wysokości świadczeń, bez wyraźnego zdefiniowania pojęcia „przejęciowa trudna sytuacja życiowa”, grozi powstaniem istotnych nierówności między poszczególnymi ośrodkami. Naturalną konsekwencją może być porównywanie wysokości zapomóg przyznawanych w różnych jednostkach, co rodzi ryzyko poczucia niesprawiedliwości i konfliktów w środowisku akademickim. Rada zwraca uwagę na ryzyko, że nadmierne rozszerzanie katalogu świadczeń socjalnych może odbywać się kosztem finansowania działalności naukowej i badawczej, co stoi w sprzeczności z priorytetami kształcenia doktoranckiego.	UWAGA WYJAŚNIONA Zgodnie z projektowanym rozwiązaniem zapomoga będzie przyznawana na warunkach określonych przez rektora uczelni, dyrektora instytutu PAN, dyrektora instytutu badawczego, dyrektora instytutu międzynarodowego albo dyrektora CMKP, jeżeli dany podmiot prowadzi szkołę doktorską, w uzgodnieniu z samorządem doktorantów. Takie rozwiązanie pozwala zachować autonomię środowiska doktoranckiego i uwzględnić specyfikę danej szkoły doktorskiej. Przede wszystkim jednak pozwoli dostosować warunki udzielanego świadczenia do możliwości finansowych danego podmiotu prowadzącego szkołę doktorską. Por. stanowisko do pkt 2 i 4.
12		Poznańska Szkoła Doktorska Instytutów PAN	Sam fakt przywrócenia zapomogi jest bardzo pozytywny. Jednak problematyczny wydaje się fakt nierównego traktowania doktorantów z uwagi na różne rozwiązania (wysokość zapomogi, warunki jej przyznawania), jakie przyjmą poszczególne podmioty.	UWAGA WYJAŚNIONA Por. stanowisko do pkt 2 i 11.

13	OSR	Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN	Projekt zakłada niewłączanie zapomogi dla doktorantów do systemu pomocy materialnej. W uzasadnieniu podkreślono małą kosztochłonność proponowanych zmian ze względu na potencjalnie niewielką liczbę beneficjentów i niewielkie obciążenia budżetu jednostek prowadzących szkoły doktorskie. Jednocześnie wskazano na trudności związane z włączeniem zapomóg do systemu pomocy materialnej dla doktorantów, wynikające ze zwiększenia obciążeń regulacyjnych i organizacyjnych oraz skutków finansowych dla budżetu państwa. Ponadto zwrócono uwagę na wyłączenie zapomóg z systemu pomocy materialnej dla doktorantów na rzecz zwiększenia wysokości stypendiów dla wszystkich doktorantów. Trudno jednak ocenić wysokość kosztów tych zapomóg w roku 2026 i w kolejnych latach ze względu na brak danych dotyczących liczby doktorantów kwalifikujących się do takich zapomóg, a tym samym dodatkowych obciążeń dla jednostek. Odsetek podany w projekcie (2,81% uczestników studiów doktoranckich uprawnionych do zapomogi) jest oparty na danych z roku 2022, w którym liczba doktorantów była niższa, a wielu z nich nie składało wniosków o przyznanie zapomogi, ponieważ nie było takich możliwości.	UWAGA WYJAŚNIONA Trudność związana z ustaleniem dokładnej wysokości kosztów wprowadzanego rozwiązania wynika przede wszystkim z samej specyfiki świadczenia, jakim jest zapomoga warunkowana zaistnieniem przejściowo trudnej sytuacji życiowej. Możliwość otrzymania zapomogi będzie więc powiązana ze zdarzeniem o charakterze losowym, co utrudnia możliwość określenia dokładnych kosztów, czy choćby ich oszacowanie. Warunki przyznawania świadczenia zostaną określone przez rektora uczelni, dyrektora instytutu PAN, dyrektora instytutu badawczego, dyrektora instytutu międzynarodowego albo dyrektora CMKP, jeżeli dany podmiot prowadzi szkołę dokorską, w uzgodnieniu z samorządem doktorantów, z uwzględnieniem zarówno specyfiki szkoły doktorskiej, jak i możliwości finansowych danego podmiotu. Por. stanowisko do pkt 4.
----	-----	---	---	--

2. Projekt ustawy nie wymagał zasięgnięcia opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji ani uzgodnienia z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.
3. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem ustawy w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677).

**Zestawienie nieuwzględnionych uwag zgłoszonych w ramach opiniowania
projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (UDER86)**

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Treść uwagi	Stanowisko Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
1	Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich	Projekt realizuje od dawna zgłaszany przez środowisko doktoranckie postulat dotyczący przyznania zapomóg doktorantom znajdującym się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Negatywnie należy jednak ocenić decyzję o finansowaniu zapomóg ze środków własnych uczelni, zamiast włączenia ich do systemu świadczeń wypłacanych z funduszu stypendialnego, z którego korzystają studenci. Wbrew argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu do projektu wprowadzenie zapomóg – niezależnie od źródła finansowania – wymagać będzie opracowania odpowiednich regulacji. Warto również przypomnieć, że do grudnia 2024 r. doktoranci kształcący się na studiach III stopnia mogli ubiegać się o świadczenia z funduszu stypendialnego, a uczelnie posiadają już niezbędne doświadczenie i procedury związane z jego obsługą oraz sprawozdawczością. Podsumowując, przyznanie doktorantom prawa do zapomóg należy ocenić zdecydowanie pozytywnie. Krytycznie należy jednak odnieść się do decyzji o pozostawieniu kwestii finansowania tych świadczeń wyłącznie uczelniom.	Nie przewiduje się, aby podmioty zostały obciążone stałym dodatkowym kosztem, a jedynie wynikającym z incydentalnych zdarzeń, gdyż zapomoga będzie przyznawana doktorantom, którzy znaleźli się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. W związku z tym, nie przewiduje się konieczności zaangażowania dodatkowych środków z budżetu państwa. W zależności od swojej specyfiki podmioty prowadzące szkoły doktorskie same zdecydują o źródle środków przeznaczonych na zapomogę dla doktorantów. Pozwoli to także na elastyczne reagowanie wewnątrz podmiotu. Ponadto to podmiot w oparciu o swoje możliwości finansowe zdecyduje o warunkach i wysokości wypłacania świadczenia. Wsparcie dla doktorantów nie powinno odbywać się kosztem studentów, dla których spodziewane jest większe zapotrzebowanie na te świadczenia (nie każdy student otrzymuje stypendium), a na które środki w budżecie zostały już przewidziane. Przede wszystkim jednak nie należy zakładać, że proponowane rozwiązanie w sposób istotny obciąży budżety podmiotów prowadzących szkoły doktorskie. Kluczowe jest jednak podkreślenie, że wysokość i sposób udzielania tego świadczenia zależą wyłącznie od podmiotów prowadzących szkoły doktorskie i będą ustalone w uzgodnieniu z samorządem doktorantów (warunki, na jakich świadczenie będzie przyznawane, mogą być wzorowane na już obowiązujących wewnętrznych regulacjach).
2	Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich	W projekcie przewidziane jest pokrycie projektowanych świadczeń finansowych ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie, a te utrzymują się z subwencji z budżetu państwa. Takie rozwiązanie może prowadzić do ograniczenia liczby wypłacanych zapomóg w przypadku braku wystarczających środków finansowych w danej szkole doktorskiej, co zagrozi skuteczności w realizowaniu celu projektowanej regulacji. W uzasadnieniu słusznie podniesiono, że nie jest zasadne włączanie tego świadczenia do funduszu stypendialnego dla studentów.	Finansowanie zapomogi może odbywać się z wykorzystaniem wszystkich środków pozostających w dyspozycji podmiotu prowadzącego szkołę dokorską, których przeznaczenie nie jest ściśle określone przepisami prawa. Mogą to być m.in. środki uzyskane z komercjalizacji wyników badań naukowych lub prac rozwojowych, czy z opłat za studia. Biorąc pod uwagę swoją kondycję finansową (stan środków własnych), podmioty same zdecydują (w uzgodnieniu z samorządem doktorantów), na jakich warunkach i z jakich środków będzie finansowane to świadczenie. Pozwoli to na uwzględnienie specyfiki

	Z tego też powodu środki na wypłatę zapomóg powinny być przekazywane w ramach subwencji, która powinna uwzględniać zwiększenie wydatków na ten cel. Przywołane w uzasadnieniu dane z roku 2022 (liczba doktorantów) oraz 2023 (wysokość zapomogi dla studentów) nie są miarodajne dla oszacowania obciążeń finansowych dla jednostek prowadzących szkoły doktorskie w kolejnych latach. Dane te nie odzwierciedlają bowiem aktualnych realiów ekonomicznych ani odmiennej sytuacji doktorantów i studentów. Sytuacja życiowa, zawodowa i naukowa doktorantów jest specyficzna i zasadniczo różni się od sytuacji studentów. W szczególności należy uwzględnić to, że doktoranci są (co do zasady) osobami starszymi niż studenci, odmiennie traktowanymi, np. w zakresie obowiązku ich utrzymywania przez rodziców. Z uwagi na powyższe należy uznać, że kwota 2304 zł nie będzie wystarczająca jako zapomoga dla doktorantów. Nawet jeżeli z wnioskiem o zapomogę wystąpi jedynie kilka procent uprawnionych osób, to uwzględniając realistyczną wysokość przyznawanych zapomóg, obciążenia finansowe dla uczelni prowadzących kształcenie doktorantów będą znaczne. Uzasadnia to odstępnie od finansowania tych świadczeń ze środków własnych podmiotów prowadzących szkoły doktorskie.	zarządzania finansami podmiotu, ale także umożliwi reagowanie w sposób bardziej elastyczny na potrzeby doktorantów. Nie przewiduje się, że wprowadzenie proponowanych rozwiązań będzie stanowiło istotne zwiększenie obciążenia finansowego dla podmiotu, przede wszystkim z uwagi na fakt, że doktoranci nie stanowią licznej grupy, a ich kształcenie trwa, co do zasady od 6 do 8 semestrów. Ponadto zasadniczo każdy doktorant otrzymuje stypendium, co także poprawia status materialny tej grupy społecznej.
--	--	---